

Els espais naturals marins i litorals balears de la Xarxa Natura 2000

Deseñheix Natura 2000 des del Mar

vegada de la Xarxa Natura 2000?

The diagram illustrates the relationship between the Habitats Directive, the Birds Directive, the LIEC, the ZEC, and the Natura 2000 network. It shows that the Habitats Directive and the Birds Directive are linked to the LIEC and the ZEC, which in turn are linked to the Natura 2000 network.

En aquesta revista descrivim els **espais litorals**, és a dir, aquells que contenen línia de costa. Són molt nombrosos, **78**, per això els hem **agrupat per sectors**, com podeu veure al mapa de més avall. En cada sector trobareu alguns dels **hàbitats i espècies** considerades a les dues directives en un **color diferent** a la resta del text. Tanmateix, es tracta d'una descripció que no abasta únicament els elements de Natura 2000, sinó que és més àmplia i inclou altres aspectes ecològics i informatius. També ens endinsam en alguns hàbitats i espècies de les directives per conèixer-los millor.

XARXA NATURA 2000 - ILLES BALEARS

CONEXEM ELS HÀBITATS I LES ESPÈCIES NATURA 2000

Què és un **hàbitat**? És la part del medi aquàtic o terrestre amb unes determinades característiques ecològiques, tant abiòtiques com biòtiques, que condicionen els organismes que hi viuen i s'hi reproduïxen.

Els **hàbitats d'interès comunitari** destaquen per la seva singularitat, raresa o que estan amenaçats. Els hàbitats d'interès comunitari s'inclouen a l'annex I de la "Directiva Hàbitats". Dins els hàbitats d'interès comunitari es qualifiquen com a prioritaris els que estan amenaçats de desaparèixer, motiu pel qual preservar-los implica una responsabilitat per part de la Unió Europea.

Què és una **espècie**? És el conjunt d'individus de característiques genètiques, morfològiques i fisiològiques semblants que es reproduïxen entre ells i que tenen una descendència viable i fèrtil.

Les **espècies d'interès comunitari** són les espècies de flora i de fauna singulars, endèmiques, rares o amenaçades. Les espècies d'interès comunitari s'inclouen a l'annex II "Directiva Hàbitats". Dins les espècies d'interès comunitari es qualifiquen com a prioritàries les que estan en perill o amenaçades de desaparèixer, motiu pel qual preservar-les implica una responsabilitat per part de la Unió Europea, i es cataloguen a l'annex IV les que requereixen una protecció estricta.

Les praderes de posidònia

Aquest hàbitat està considerat com el més important del Mediterrani, la comunitat clímax, i potser el més remarcable de les Balears. Per la seva importància ecològica i econòmica, i la seva fragilitat, és un hàbitat prioritari.

Les podem trobar sobre fons tous i rocallosos. L'espècie protagonista és la posidònia, que no és un alga sinó una planta superior, que produeix molt d'oxigen i matèria orgànica. Per això, és molt important per a la resta d'organismes marins: constitueix una font d'aliment i lloc de reproducció per a moltes espècies marines (per tant també és molt important per a la pesca). A més, la posidònia redueix l'erosió de les platges ja que disminueix la força dels corrents. Una altra espècie associada a aquest hàbitat és la nacra.

Tanmateix, algunes activitats humanes malmeten aquest fràgil ecosistema: les construccions d'infraestructura a la línia de costa, com els ports, la pesca de ròssec i d'encerclament a menys de 50 metres de profunditat, els residus industrials i agrícoles no tractats, les aigües residuals domèstiques sense bon tractament, etc.

Foto de fons: Pradera de posidònia. Manel Royo

Espais Natura 2000 del litoral mallorquí

LIC ZEPA LIC i ZEPA

CAP DE CALA FIGUERA I EL LITORAL DE LA SERRA DE TRAMUNTANA

El Cap de Cala Figuera i la seva Àrea Marina

Aquestes dues zones es troben al sud del municipi de Calvià. L'Àrea Marina està designada com a LIC per la presència de l'hàbitat prioritari d'**alguer de posidònia**, amb una superfície de 128,58 ha. Pel que fa a la zona terrestre, 793,12 ha estan catalogades com a LIC i ZEPA. Es tracta d'un litoral calcari rocallós, amb penya-segats, coves i illots, dels quals s'han de destacar el Malgrat i El Toro pel seu gran valor com a lloc de nidificació i cria d'aus marines com el **corb marí**. De fet, la Conselleria d'Agricultura i Pesca ha declarat dues reserves marines les aigües que l'envolten. També hi ha un hàbitat prioritari, una **zona subestèpica de gramínies i anuals de Thero-Brachypodietea**, que són prats oberts i xeròfils dominats per gramínies anuals petites com ara el llistó. Tanmateix, l'hàbitat que ocupa una major extensió és el de **bosc d'ullastre i garrofer**, amb el llentiscle i la murtra. També hi trobam diversos tipus de **broilles** i **penya-segats amb saladines** que destaquen per ser endemismes molt localitzats.

Illal del Toro

Herbari virtual

Sa Dragonera

Saladina *Limonium boissae*
Herbari virtual,
Universitat de les Illes Balears

Ferreret (*Alytes muletensis*)

El Litoral de la Serra de Tramuntana, de Sa Dragonera a Formentor

En aquesta façana del litoral mallorquí trobam 15 espais de la Xarxa Natura 2000, amb una extensió de més de 14.300 ha. Tot i que La Serra de Tramuntana constitueix l'espai natural més gran i valuós de les Balears, aquí només ens centrarem en els espais purament litorals. El litoral de la Serra de Tramuntana és abrupte, amb penya-segats molt pronunciats i poques cales. Constitueix la zona càrstica més important de Mallorca, on trobam torrents profunds, com l'espectacular Torrent de Pareis.

Pel que fa a la part marina, trobam **alguers de posidònia** als espais de Sa Dragonera, Es Rajol, Port des Canonge, S'Estaca – Punta de Deià, i a la Cala Figuera. Quant a fauna marina, és possible trobar **tortuga babaua** a la Illa de Sa Dragonera i **dofí mular** a diferents indrets.

Els hàbitats terrestres són nombrosos ja que els ambients són molt diferents. Els més presents són les **broilles termo-mediterrànies i pre-estèpiques** i els **bosc d'ullastre i garrofer**. D'altres hàbitats àmpliament representants cal destacar els **penya-segats amb saladines**, **pendents rocalloses calcícoles amb vegetació caasmofítica** (inserta les seves arrels dins les fissures de les roques), **formacions baixes de lieterasses pròximes a penya-segats**, **deus d'aigües dures amb formació de "tuf"** (dominat per molses), **llacunes dominades per algues verdes**, **galeries i matollars de ribera** i **bosc d'almes i carrasques**.

Pel que fa a la flora i fauna de la Directiva Hàbitats, les espècies més presents són la **pampalònia** i el gran escarabat **ban-yarriquer**. Tanmateix, s'ha de destacar la presència dels dos vertebrats més antics de les Balears: el **ferreret** i la **sargantana balear**. El ferreret, conegut també com a fòssil vivent de la Serra, perquè primer el trobarem com a fòssil, és una autèntica joia que només podem veure a la Tramuntana. Pel que fa a la sargantana balear, extingida a l'illa de Mallorca per l'acció humana al llarg de la història, la trobam a Sa Dragonera i altres illots. A les Balears compta amb 23 subespècies, pràcticament una per cada illot de l'arxipèlag! Tampoc podem oblidar que hi ha fins a 7 espècies de **rates-pinyades**.

Finalment, moltes espècies marines i rapaces de la Directiva Aus tenen una important presència, d'entre altres: el **violet petit**, endèmic de les Balears i que nidifica a les coves dels espadats marins; la **milana reial**, molt amenaçada; el **volter**, l'au de presa més gran d'Europa; el **falcó marí**, amb unes de les majors colònies del món a Sa Dragonera; i l'**àguila palomtera**, espècie molt amenaçada a la Mediterrània.

Dels 15 espais, s'ha de destacar per la seva importància ecològica els de Sa Dragonera que és parc natural (www.conseildemallorca.cat/dragonera) i la Costa Brava de Mallorca. També és molt important el treball del Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa (GOB) en la conservació a La Trapa, on realitzen camps de voluntariat (www.gobmallorca.com/trapa). Per a més informació sobre la Serra de Tramuntana, declarada paratge natural l'any 2007: Conselleria de Medi Ambient (<http://dgbio.caib.es>) i GOB (www.gobmallorca.com).

LITORAL DEL NORD DE MALLORCA

Les badies d'Alcúdia i Pollença

Es tracta d'un LIC molt extens que va del Cap de Formentor fins al de Farrutx. Per tant, tota la zona és marina a excepció dels illots de Formentor, d'Aucanada i de la Victòria, on trobam una gran diversitat d'hàbitats. La designació d'aquest espai ve donada principalment per les **praderes de posidònia** que són molt abundants i amb diferent grau de conservació, segons la seva situació respecte a ports i zones de fondeig. També hi trobam dos altres hàbitats marins, **bancs d'arena coberts de forma permanent per aigua marina poc profunda i grans cales i badies poc profundes**, amb comunitats d'algueró (*Cymodocea nodosa*), de *Caulerpa prolifera* i d'algues diverses. Pel que fa a fauna marina, s'ha detectat la presència de **tortuga boba** i **dofí mular**. Aquestes aigües són també una important zona d'alimentació per al la **virid gata** i altres aus marines prioritàries. Aquest espai, tot i que gaudeix d'un bon estat de conservació, es veu afectat per l'activitat pesquera, sobretot la pesca d'arrossegament, i pel tràfic marítim d'embarcacions.

Submar

Els aiguamolls s'Albufera de Mallorca i s'Albufereta

S'Albufera i la seva "germana petita" s'Albufereta constitueixen les zones humides més importants de les Balears. A més de ser LIC i ZEPA amb una extensió de quasi 2.600 ha, s'Albufera és parc natural mentre que l'Albufereta és un paratge natural, ambdós gestionats per la Conselleria de Medi Ambient. Es tracta d'uns sistemes relacionats entre si, molt rics en ambients i biodiversitat per la combinació d'aigua dolça i marina, però també molt fràgils i molt amenaçats per l'expansió urbanística.

Així, trobam comunitats vegetals molt diverses amb abundància del canyissar, les jonqueres i la bova. De fet hi ha fins a 7 hàbitats prioritari, tot un rècord a les Balears! Podem esmentar les **llacunes costaneres**, les **estepes salines mediterrànies (amb saladines)**, **depressions intradunals inundades**, **dunes litorals amb ginebró**, **molleres calcàries de maneja** i **amb espècies del *Caricion davallianae***, entre d'altres hàbitats.

Pel que fa a la fauna de la Directiva Hàbitats, trobam 8 espècies de **rates-pinyades** i la **tortuga d'estany**, el rèptil més amenaçat per la introducció de la tortuga de Florida. Aquests dos espais són fonamentals per a l'avifauna sedentària i migratòria; com ara els **agrons roig i blanc**, l'**arnella**, la **camallarga** i el **martinet menut**.

Per visites i més informació sobre aquests aiguamolls, contactau amb l'oficina del Parc Natural al 971 892 250 i a <http://dgbio.caib.es>. S'ha de destacar també una web molt completa de s'Albufera: www.mallorcaweb.net/salbufera/

Foto de fons: Canyissar de s'Albufera de Mallorca

Pedro Fernández

La Victòria

Aquesta península formada per importants relleus calcaris separa les badies de Pollença i Alcúdia. Trobam hàbitats litorals i d'interior com les **dunes**, **penya-segats amb saladines**, **pendents rocalloses amb vegetació casmofítica**, etc. Aquesta zona és important per la presència de l'**àguila peixetera** i el **corb marí**, entre d'altres aucells prioritari. També podem destacar l'espectacular platja de Coll Baix, on podem veure cards i lliris de mar sobre la sorra i la grava. L'estat de conservació de la Victòria és molt bo perquè en gran part és zona militar, la qual cosa ha impedit l'accés al públic.

Tortuga d'estany (*Emys orbicularis*)
Juan Caracuel Jiménez

Camallarga (*Himantopus himantopus*)
Hans Hillewaert

Les Dunes de Can Picafort i el Torrent de Na Borges

Can Picafort és un LIC petit dins de l'Àrea Natural d'Especial Interès (ANEI) Dunes de Son Real. Està separat de s'Albufera per l'urbanització homònima, i té unes característiques similars a les del seu front litoral. La diversitat biològica és patent en la **vegetació rica del sistema dunar**, amb borro, lliri de mar o card marí, i dominen les **brulles termomediterrànies i pre-estèpiques** amb arbocer, llentiscle, garballó i aladern de fulla estreta.

A l'oest trobam la desembocadura del Torrent de Na Borges. Es tracta d'un LIC que abasta la conca del Torrent de Na Borges, fins arribar a la badia d'Alcúdia. Per tant, hi ha hàbitats de **bosc de galeria** variats i també és una de les zones de garriga més ben conservades de Mallorca. A la desembocadura trobam **llacunes litorals** i diversos hàbitats dunars que van des de les **dunes embrionàries** fins a **dunes amb gespes i ginebró**. Cal remarcar l'existència d'una densa població de **tortuga mediterrània**.

Costa del Llevant de Mallorca

Muntanyes d'Artà

Aquest és un LIC i ZEPA extens que abasta una part important del litoral i de l'interior. La zona costera està fortament influïda pels vents de tramuntana i de llevant, que amb la seva salinitat condicionen la vegetació. Trobam platges arenoses no afectades per la construcció, amb hàbitats dunars importants i diversos, que li donen un gran valor paisatgístic. Aquí hi ha dues plantes de la Directiva Hàbitats, la **pampalònia** i el **botó d'or**, endemisme que trobam a encletxes de roques a llocs ombrívols. A més, nidifiquen importants aus com el corb marí, el falcó pelegrí o la gavina roja.

Dunes amb pins
Pedro Fernández

Ens fixarem a la inclusió de la Reserva Marina del Llevant de Mallorca, amb unes 5.900 ha marines. Trobam una gran diversitat d'hàbitats i comunitats biològiques, destacant les **praderes de posidònia**, i també els fons coral·lígens i les comunitats cavernícoles de les coves submarines del cap des Freu, dominades per esponges, briozous i cnidaris, les quals constitueixen un dels sistemes faunístics més interessants i singulars del litoral balear. S'ha d'esmentar que el Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació també va declarar reserva marina d'interès pesquer les aigües exteriors circumdants d'aquesta zona. Per a més informació, www.caib.es.

Cap Vermell i Punta de n'Amer

El Cap Vermell és una petita zona de **penya-segats amb sala-dines**. A les zones més baixes trobam pinar mentre que les més elevades presenten una degradació i es desenvolupen comunitats dominades pel càrritx, amb **bosc d'ullastre i garrofer**. Pel que fa als aucells, hi ha una colònia important als penya-segats de **corb marí**, i també nidifica el **falcó pelegrí**. A més, també compta amb les espectaculars coves d'Artà (www.cuevasdearta.com).

Una mica més al sud la Punta de n'Amer s'endinsa en el mar. Aquest LIC inclou una bona part de les aigües circumdants ja que hi ha **praderes de posidònia**. A la costa veim hàbitats de **penya-segats i dunes** de diferents tipus. Més endins trobam **prats, brolles i matollars** adaptats a les condicions de sequera i salinitat. Entre els aucells podem destacar el **busqueret coal·larg**.

Reserva Marina del Llevant de Mallorca

Gorgònia

Manel Royo

De Cales de Manacor a Punta des Ras

En aquest tram de costa, d'uns 20 km, hi ha 5 LICs d'àrea reduïda i contigus. De terrestres trobam les Cales de Manacor i la Punta des Ras, mentre que els marins són l'Àrea Marina de la Costa de Llevant, Portocolom i Costa de Llevant. La fracció marina, a més de comptar amb extenses **praderes de posidònia** en diferent estat de conservació, inclou l'hàbitat de **grans cales i badies poc profundes**, essent un bon exemple la badia de Portocolom. La biodiversitat aquí és elevada amb comunitats bentòniques d'invertebrats i praderies de *Zostera ssp* i *Ruppia maritima*. Pel que fa a la fauna, s'ha de destacar la presència de **bat ibicler** i **tortuga babaua**.

Els espais terrestres de Cales de Manacor i Punta des Ras tenen unes característiques semblants. Tenen un relleu escarpat amb **penya-segats** i coves on viuen **ratons pinyes** i nombroses cales pràcticament verges, qualcunes d'elles amb **dunes ambies**.

Foto de fons: Parc Natural de Mondragó, amb dunes en regeneració
Ferenz Jacobs

Parc Natural de Mondragó

L'espai de Mondragó al municipi de Santanyí, a més de ser LIC i ZEPA, és Parc Natural des del 1992. És un lloc esplèndid que no ha sofert una urbanització tan massiva com a altres parts del llevant mallorquí. Això ha permès que encara poguem trobar fins a 13 hàbitats d'interès comunitari. De la mateixa manera que la resta del Llevant, la línia de costa està formada per **penya-segats** de poca alçada, mentre que el fons de les cales està ocupat per una platja amb **dunes** diverses i **matollars espinosos de tipus frigànic** (amb fonoll marí i socarrell, amb la forma característica de coixinet espinós). Més enllà hi ha **llacunes** on es desenvolupa el canyissar, les jonqueres i tamarells. Altres espècies molt esteses són el pi i l'ullastre. S'hauria de ressaltar la representació excel·lent de l'hàbitat **aigües oligomesolitràliques estacades amb vegetació bentònica** (petites llacunes amb aigües clares el fons de les quals estan coberts per tapisos d'aigües, sobretot del gènere *Chara*).

D'entre les aus prioritàries, són nombroses la **terroia** i la **cu-cullada**. Pel que fa a fauna, trobam **tortuga mediterrània, ban-yarriquer i calàpet**.

Finalment, tot i que aquest espai té un gran valor paisatgístic i ecològic, pateix molt l'afluència massiva en estiu. Per això, s'estan duent a terme treballs de restauració de dunes, no les trepitgeu i en fareu una gran contribució! Per més informació i visitar el parc, podeu contactar amb el Centre de Recepció del Parc: 971 181 022

Tortuga mediterrània (*Testudo hermanni*)
Lubomir Hlasek

LITORAL SUD DE MALLORCA I CABRERA

Del Cap de ses Salines al Cap Enderrocat

En aquest tram del sud de la costa mallorquina hi ha 3 espais que abasten tota la línia costera a excepció de les urbanitzacions. La part marina és LIC per la presència d'**algues de posidònia**, tot i que una gran part forma part de l'espai de Cabrera del qual en xerrarem més endavant. En aquesta franja trobam dues reserves marines, la del Migjorn de Mallorca i la de la Badia de Palma. Entre el cap de ses Salines i cala Figuera destaca l'existència d'importants zones de fons detrítics litorals, que constitueixen la principal pesquera a Mallorca de raors i d'espècies associades (pedaç, *Trachinus spp.*).

Raor (*Xyrichtys novacula*)
Manel Royo

El Cap de ses Salines i Es Trenc – Salobrar de Campos presenten unes característiques semblants i una qualitat paisatgística excepcional, ja que hi ha hàbitats molt variats. Hi trobam **basses temporals** i **llacunes** salobres importants com s'Estany des Tamarells i s'Estany des Gambes, i una vegetació associada de **broles halòfiles**, jonqueres, salicornials i tamarius. Als sistemes dunars, l'hàbitat de **dunes amb ginebro** és el més ben representat i en un estat de conservació remarcable. També trobam altres tipus de dunes, com les **dunes amb borbó**. Això fa que les platges siguin de les més atractives de les Balears. Hi ha dues plantes de la directiva hàbitats, ***Ononis laevis*** i ***Helianthemum caput-felis***. Regerent a la fauna, és molt variada però és important destacar les **rates-pinyades**, la **tortuga mediterrània**, el **llobinell** i **Busquerons** collarg.

L'espai Cap Enderrocat – Cap Blanc presenta una costa molt més abrupta i rocallosa. Aquí es formen petites depressions que generen **basses temporals**, que s'assequen durant l'estiu i s'omplen amb les pluges de tardor i primavera. Tenen molt d'interès per a la fauna i flora destacant la presència de triops, del **calèpul** i de la falguera aquàtica endèmica ***Marsilea strigosa***. Pel que fa a vegetació, l'ullastrar troba el seu clímax i encara manté algunes formacions de port gairebé arbori, però els factors de degradació l'ha transformat en una garriga més o menys esclarissada. Dues plantes més de la directiva són ***Petaiophyllum ralfai*** i l'**estaperol**. Referent als aucells, hem d'afegir a les anteriors una important colònia reproductora de **corb marí** i entre 4 i 5 parelles de **selc pelagri**. Altra fauna a destacar són les **tortugues babaua** i **mediterrània** i els peixos com l'escurçana, la mussola vera, el tremolor, l'agulleta, l'escorball i la grívia.

Foto de l'orig: Cala del P. Pedro Fernández

El Parc Nacional de l'Arxipèlag de Cabrera

Aquest LIC i ZEPA té més superfície que el Parc Nacional degut a la presència de posidònia fora dels seus límits. Des de 1991 està designat com a Parc Nacional, la figura de major protecció, per la seva singularitat i riquesa biològica. A més de l'illa de Cabrera, hi ha sis illes menors i una dotzena d'illots. La superfície del Parc és de 10.021 hectàrees, de les quals 8.703 són marítimes i 1.318 terrestres.

Es important destacar la gran quantitat d'hàbitats que podem trobar, fins a 6 de prioritaris, en aquesta superfície relativament petita. Els fons marins es componen de grans extensions de **posidònia** i fons rocosos, on habiten una gran diversitat de peixos i espècies vegetals, així com varies espècies de dofins i tortugues marines, com el **dofí mular** i la **tortuga babaua**. Pel que fa a la vegetació terrestre, predomina el matollar mediterrani amb plantes com el garrofer, llentiscle, savina, romaní, eufòrbia, i de vegades es mescla amb pi, l'únic arbre de l'arxipèlag. En total hi trobam més de 500 espècies de flora; entre les més interessants podem esmentar l'aladern balear i la **pampalònia**. Pel que fa a la fauna, els invertebrats són molt importants per la seva raresa i endemisme. Destaquen de forma especial les poblacions de **sargantana balear**, amb 10 subespècies, i les **rates-pinyades** autòctones. L'arxipèlag és un lloc molt important per l'avifauna, sobretot durant l'època de migració, i hi ha 23 espècies que nidifiquen; són importants la **gavina roja**, **corb marí**, la **noneta** (l'ocell marí europeu més petit), i el **virot petit**.

Aladern balear (*Rhamnus ludivici-salvatoris*)
José Antonio Jurado

Sargantana balear (*Podarcis lilfordi*)
Orchi

Al Parc només es pot accedir des del mar, per exemple en vaixell turístic des de la Colònia de Sant Jordi (tel. 971 64 90 34). Aquí s'ha inaugurat recentment el centre de visitants "Ses Salines", on hi ha una exposició molt interessant del ecosistema més representatiu del Mediterrani occidental i 17 aquaris amb més de 150 espècies diferents. També des de casa pots fer una visita virtual des de: <http://reddeparquesnacionales.mma.es>

Mapa del Parc Nacional de l'Arxipèlag de Cabrera.

CONEIXEM ELS HÀBITATS I LES ESPÈCIES NATURA 2000

Les basses i estanys temporals mediterranis

Les basses temporals és hàbitat prioritari donada la seva riquesa biològica, escassetat, fragilitat, singularitat i exclusivitat en la conca mediterrània. Generalment són petites depressions en terrenys impermeables de poca fondària (1-2 metres). Es diuen temporals perquè alternen èpoques humides (quan la bassa està inundada) i èpoques seques (quan està eixuta), segons les estacions. Aquest contrast de situacions provoca que les espècies que hi viuen hagin hagut d'adaptar-s'hi per poder sobreviure. Com a resultat s'obtenen unes espècies rares i amb comportaments únics, motiu pel qual són considerats ecosistemes singulars. Per exemple, el Triops és un crustaci que habita les basses temporals. És un animal perfectament adaptat a les variacions d'humitat que trobam principalment en el fons de les basses. En època de sequera, els ous del Triops romanen en el terra i poden arribar a resistir dècades. S'alimenten de plàncton, algues, larves, cucs i fins i tot d'altres Triops que estan debilitats. L'espècie més antiga és el Triops cancriformis, espècie present a les basses temporals de Menorca i que té el rècord mundial de permanència en el planeta, ja que existeix des de fa uns 220 milions d'anys.

Marsilea strigosa
Consell Insular de Menorca

Quant a les plantes, podem destacar la presència de *Marsilea strigosa*, d'interès comunitari, i la vistosa *Ranunculus peltatus*, converteixen les basses temporals en un bell i petit jardinet.

Fons: bassa amb *Ranunculus peltatus*
Consell Insular de Menorca

Socarrell bord (*Feminasia balearica*)

Es tracta d'una planta endèmica de Menorca catalogada en perill d'extinció i la podem trobar a la costa nord. És un arbust amb forma de coixinet espinós característic de les comunitats vegetals litorals de les Balears. Té una morfologia bastant rara, amb unes espines agudes i agrupades com unes forquilles de tres braços. Les flors són grogues i sempre protegides per les espines.

Consell Insular de Menorca

Dofí mular (*Tursiops truncatus*)

Aquest dofí és, per la seva distribució costanera i el seu caràcter poc tímid, un dels petits cetacis millor coneguts pels humans. És un dofí de mida mitjana amb una silueta robusta, el bec curt i una pigmentació grisa que es va enfosquint cap a la regió ventral. Com a conseqüència dels seus costums costaners, el dofí mular entra freqüentment en conflicte amb l'activitat pesquera. El dofí aprofita les feines de pesca per menjar el peix que hi ha a les xarxes, la qual cosa de vegades provoca reaccions agressives per part dels pescadors. A més, sovint queden atrapats a la xarxa i si no la trenquen, moren ofegats.

Marijke de Boer

Costa Nord de Menorca

La gran part d'aquest espectacular tram de costa, des de Ciutadella fins a Punta Grossa (Es Mercadal), està inclòs a la Xarxa Natura 2000. Hi ha 4 zones declarades com a LIC i ZEPA i 3 LIC a l'àmbit marí. El litoral és agrest com a conseqüència de l'erosió de les roques pel vent de tramuntana i la diversitat geològica, i ens ofereix una varietat important de relleus i colors, des de grans penya-segats i masses forestals fins a platges d'arena rogenca passant per una costa rociosa d'aspecte pissarrós.

Penya-segat al Cap de Cavalleria
Pedro Fernández

Coral·ligen
Manel Royo

Tenassa

Les zones marines són la Cala d'Algairens, l'Àrea Marina del Nord de Menorca i Punta Redona – Arenal d'en Castell. Hi trobam **alguers de posidonia**, **dolí mular** i **tortuga babaua**. L'Àrea Marina és reserva marina des de 1999 i va des de la Punta des Morts (Mola de Fornells) fins al Cap Gros (Ciutadella). Inclou els illots de l'interior de la badia de Fornells, l'illot de Sanitja (Cap de Cavalleria) i l'illa de Ses Bledes. Es caracteritza pel bon estat de conservació i per presentar una gran heterogeneïtat i varietat d'hàbitats. Per l'interès

ecològic, es poden destacar l'escull barrera de posidònia de Sanitja, les comunitats superficials d'algues del gènere *Cystoseira*, la varietat de comunitats infralitorals fotòfiles i les extenses zones rocioses, amb una bona representació d'espècies bentòniques d'interès conservacionista (**corall vermell**, **nacra**, dàtil de mar, lla-gosta, cigala, etc.). Així, a Menorca hi ha dues comunitats particularment interessants: el coral·ligen i les tenasses. El nom de coral·ligen es deu al fet que és una comunitat formada bàsicament per algues calcàries. Apareix al voltant dels 35-40 metres de fondària, on les algues i alguns organismes es carreguen de carbonat càlcic, i en moltes ocasions hi ha corall vermell. Les tenasses són una mena de cornises que segueixen la línia de costa rociosa, arran d'aigua, formades per materials calcaris d'origen orgànic. Estan formades per l'alga *Lithophyllum lichenoides*, coberta per altres algues de gèneres com *Ceramium*, *Lau-rentia*, *Gelidium*, etc.

A nivell terrestre, trobam bona representació dels hàbitats prioritaris **llacunes costaneres**, **basses temporals mediterrànies**, i **estepes salines mediterrànies**. Entre els altres nombrosos hàbitats, podem destacar els la **vegetació arbústica de bruc**, amb el bruc femella *Erica scoparia* (només el trobam als sols silicis de tramuntana) i el càrritx (*Ampelodesmos mauritanica*). Els **penya-segats amb coques de la mar** (*Limonium sp. pl.*) endèmiques, els **prats salins mediterranis** i les **dunes mòbils amb borro** són també molt representatius d'aquesta zona. També hi trobam els **bosc d'alzinar** balearic (*Cyclamini-Quercetum ilicis*).

Dunes amb borro
Pedro Fernández

Sibil·li (*Burhinus oedipnes*)
J. Dietrich

Socarrell gros
Herbari Virtual, UIB

Pel que fa a la flora, trobam quatre espècies d'interès comunitari: el **socarrell gros** (*Anthyllis hystrix*), el **socarrell bord** (*Feminasia balearica*), el **dafne menorquí** (*Daphne rodriquezii*) i la **pampalònia** (*Paeonia cambessedesii*). Pel que fa a la fauna, hi ha, les **tortugues d'aigua** (*Emys orbicularis*) i la de **terra o mediterrània** (*Testudo hermanni*). Les espècies més abundants de la directiva aus són el **sibil·li**, el **virot gros**, el **corb marí**, la **llambritja bec llarg**, la **terola caputxina** i el **busqueret roig**.

Finalment, no podem deixar de xerrar dels espectaculars valors paisatgístics i de la qualitat de les platges, generalment gràcies al difícil accés. Les platges "vermelles" de Sam-Cavalleria i cala Pregonda i la platja "blanca" d'Algairens són tot un regal per als sentits dels locals i visitants.

COSTA ORIENTAL DE MENORCA

La natura va voler deixar una empremta important a la zona de Maó amb la configuració d'un dels ports naturals més grans d'arreu del món. Aquest tram de costa és el sector geològicament més antic de l'illa i la seva heterogeneïtat i estat de conservació és sinònim de bellesa. Des d'Addaia a la Mola, tota la costa forma part de Natura 2000, indicador de l'alt valor ecològic de la zona. Hi trobam dues cales catalogades com a LIC i tres zones LIC i ZEPA. A la punta més meridional de l'illa, hi ha el LIC de Punta Prima –Illa de l'Aire.

Pel que fa a l'àmbit marí, una part important està inclosa a la xarxa per la presència de **praderes de posidònia**. Es tracta de l'entorn de les illes d'Addaia, Cala en Brut del Cap de Favàritx fins a la Caleta de Binillautí, i de Punta Prima i l'entorn de l'Illa de l'Aire. En les **cales i badies poc profundes** apareixen comunitats de *Cymodocea* i *Zostera*, plantes marines molt escasses en el mediterrani i que tenen la seva màxima expressió a la badia d'Addaia.

La joia d'aquest sector de Menorca és el Parc Natural de s'Albufera des Grau, declarat l'any 1995 amb una superfície de 1790 ha (ampliat al maig de 2003, amb la qual cosa actualment ocupa una superfície de 3.450 ha terrestres i 1.700 ha d'àmbit marí) que esdevé el nucli de la Reserva de Biosfera. A més, és singular a les Balears perquè és la única zona humida situada en un terreny que no és pla. Es distingeixen quatre àrees: l'Illa d'en Colom, la Zona del Cap de Favàritx-Prat de Morella i la llacuna, Prat de s'Albufera i la zona de llevant de la badia d'Addaia. Més a llevant trobam la Mola de Maó, una zona de petits pujols de relleus poc pronunciats amb penya-segats importants, zona coneguda també pel seu patrimoni històric, la fortalesa d'Isabel II (www.fortalesalamola.com).

Aquestes àrees inclouen una gran varietat d'hàbitats, com ara els prioritaris de **llacunes costaneres, estepes salines mediterrànies, depressions intradunals humides, basses temporals mediterrànies, zones subestèpiques de graminies i anuals de Thero-Brachypodietea**, i els no prioritaris **penyals i roquissars amb coques de la mar, comunitat de socarrells, brolles termomediterrànies i pre-estèpiques, prats salins mediterranis, dunes amb borro, dunes amb vegetació escleròfila de Cisto-Lavanduletalia, bruguerars oromediterranis endèmics amb argelaga**, importants **ullastrars**, etc. A més, hi ha cinc espècies de flora d'interès comunitari: el **socarrell gros**, l'*Apium bermejoi*, el **socarrell bord**, el **dafne menorquí** i *Vicia bifoliolata*.

Pel que fa a la fauna, un dels valors més importants és la diversitat d'aus, donada la multiplicitat d'hàbitats. Per exemple, l'Illa de l'Aire manté colònies de totes les aus marines nidificants en Balears, quatre d'elles prioritàries. Al conjunt dels espais, podem destacar la presència del **sibil·li**, la **terrola**, l'**enganyapastors**, la **terrola caputxina**, el **busqueret roig**, l'**esparver** i el **milà**.

Apium bermejoi
Herbari Virtual, UIB

Vicia bifoliolata
Herbari Virtual, UIB

Terrola caputxina (*Galerida theklae*)

Milà (*Milvus milvus*)
Thomas Kraft

Altres espècies de fauna d'interès comunitari són el **dofí mular**, tres espècies de **tortugues** (**babaua**, **de terra** i **d'aigua**), i finalment, entre els rèptils s'ha d'esmentar els diferents endemismes de **sargantana balear** a les illes d'Addaia, de l'Aire, d'en Colom i l'illot d'en Mel.

Algunes zones d'aquests espais, especialment les comunitats animals i vegetals de les aigües interiors, presenten una fragilitat elevada, especialment a causa de la seva dependència de l'aigua dolça i a la incidència negativa de l'eutrofització i la salinització. També són molt fràgils les comunitats dunars i litorals, cada vegada més agredides per l'activitat turística de la zona. La declaració d'una gran part d'aquest sector com a Parc Natural i la seva protecció efectiva ha permès localitzar aquests factors d'amenaça i ha alleujat la seva incidència, encara que perduren la salinització i eutrofització de les aigües de la llacuna interior de s'Albufera.

Per a visitar el Parc: Accés des de la carretera Me-3 (es Grau) y la carretera local Me-5 (cap de Favàritx), al municipi de Maó. Centre de Recepció Rodríguez Femenias Ctra. de Maó a Es Grau (Me-3) Km 3.5 desviament Llimpa. Tel. 971356303

Paisatge pissarós al Cap de Favàritx
Ferenz Jacobs

Badia d'Addaia
MMA

Foto de fons: S'Albufera des Grau

Pedro Fernández

Tomàquet de mar (*Actinia equina*)
Pedro Fernández

Costa Sud de Menorca

Si pensam en la costa del sud de Menorca, la primera imatge que ens vindrà serà la d'aigües turqueses, platges d'arena blanca i la verdor dels pins. Però encara n'hi ha més! Aquesta zona, coneguda com el Migjorn, acull nombrosos barrancs amb una importància ecològica i paisatgística singular. Hi ha 9 espais del sud de Menorca a la Xarxa Natura 2000, 4 com a LIC i ZEPA i 5 més com a LIC. Es tracta de la zona litoral entre es Canutells i l'Arenal de Son Saura i de la zona del Cap Negre.

En comparació amb el nord, la costa és més recta i hi trobam **penya-segats amb coques de mar** i, evidentment, les **prades de posidònia**, protagonistes indiscutibles del fons marí. S'ha de destacar la presència de l'hàbitat **vegetació anual sobre restes marines** amb espècies com la ravenissa de platja.

Barranc d'Algendar
Davinho

Cala Trebalúger

Ravenissa de platja
Jürgen Howardt

La roca calcària d'aquesta zona, tova i permeable, coneguda amb el nom de marés, ha facilitat la formació de barrancs excavats per l'aigua, que poden tenir parets de fins a 40 metres. Al fons creix una vegetació esponerosa que contrasta amb la vegetació més seca de les màquies exteriors. La fauna és també rica, especialment amb els grans aucells, que nidifiquen i descansen als espadats. El barranc més important de l'illa és el barranc d'Algendar, que neix al Pla Erm, prop de Ferreries, i desemboca a Cala Galdana. Trobam ben representants hàbitats com les **pendents rocalloses de penyes calcàries amb vegetació casmofítica** (amb endemismes vegetals rupícoles) i la **vegetació de ribera termomediterrània** (bàsicament amb bardisses exuberants i bosquets d'oms i llores). Al final d'aquests barrancs, es formen les platges i les cales quan acaben de forma abrupta. És difícil donar exemples sense esmentar tots els racons esplèndids, però vos convidam a descobrir Cales Coves, Cala Mitjana i Cala de Trebalúger. Els sistemes dunars estan ben desenvolupats i trobam fins a 6 tipus d'hàbitats dunars: **dunes mòbils embrionàries**, **dunes mòbils amb borro**, **dunes fixes amb lliur de platja**, etc.

Més a l'interior, l'hàbitat predominant és l'ullastrar, i també trobam **bosc de pins** i **alzines** i la **vegetació arbustiva baixa de xipell i romaní**.

Pel que fa a la flora d'interès comunitari, hi ha 4 espècies presents: l'hepàtica **Petalophyllum ralfai**, **pampaionia**, **dafne menorquí** i **sucarrell gros**. Pel que fa a la fauna, d'entre altres podem destacar el **dotí mutar** i la **tortuga mediterrània**; d'entre les aus, esmentarem el **corb marí**, el **mig**, el **falcó pelotri**, la **cucullada**, el **sibil·li** i la **moneta voltanera**.

Foto de fons: Cales Coves

Ferenz Jacobs

Finalment s'ha de destacar la contribució del Consell Insular de Menorca a la Xarxa Natura 2000 mitjançant dos projectes europeus del programa Life: un sobre conservació d'àrees amb flora amenaçada (LIFE2000NAT/E/7355) i un altre, actualment en curs, sobre la gestió i conservació de les **basses temporals mediterrànies**, hàbitat d'interès comunitari prioritari (LIFE05NAT/E/000058, LIFE BASSES). D'entre les accions dutes a terme, podem destacar la campanya d'eliminació de la planta invasora Carpobrotus i les actuacions de restauració i conservació de basses temporals. Trobareu més informació a www.cime.es/lifeflora i www.cime.es/lifebasses.

Carpobrotus abans d'eliminar a Sant Felip
Consell Insular de Menorca

CONEIXEM ELS HÀBITATS I LES ESPÈCIES NATURA 2000

Pampalònia (*Paeonia cambessedesii*)

De les plantes d'interès comunitari a les Balears, la pampalònia és la que presenta una major distribució. El més espectacular és la gran flor que desenvolupa, de color púrpura i amb molts estams. Viu a llocs ombrívols com torrents, peus de penyals, barrancs i alzinars. Tot i no ser una espècie greument amenaçada, el seu caràcter endèmic, reduïda dimensió de les seves poblacions i l'especificitat d'hàbitat aconsellen mesures de conservació.

Cambridge, England, Botanic Garden

Tortuga babaua (*Caretta caretta*)

Aquest rèptil és d'interès comunitari prioritari. Tot i que es tracta de l'espècie de tortuga marina més abundant a la Mediterrània, hi ha una alarmant disminució de poblacions sobretot per les captures accidentals de la pesca i la contaminació marina. Malgrat això, continua essent una espècie molt abundant prop de les illes Balears. Aquesta tortuga és carnívora, s'alimenta de mol·luscs, crustacis, peixos i meduses. És capaç de recórrer distàncies considerables, travessen els oceans! Viu en aigües profundes, però sovint es troba prop de la costa.

G. Hau, MEDASSET

Corb marí (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*)

El corb marí és una de les aus de la Directiva més present a les costes balears. És negre, i el més característic del seu plomatge és el plomall verd que té damunt el cap en l'època de zel. Generalment és sedentari de caràcter exclusivament marí. Menja peixos que viuen en el fons rocallós, com els tords roquers, les gríviues i les sardines. Algunes de les seves amenaces són la caça furtiva i la pesca accidental, la recollida d'ous.

Julius Rükert

Sargantana de les Pitiüses (*Podarcis pityusensis*)

Jordi Terrapio Riera

Com el seu nom indica, és una espècie endèmica d'Eivissa i Formentera. De grandària mitja i aspecte variable, és una espècie robusta, de potes fortes i cap curt. Existeixen unes 30 subespècies, algunes de coloració molt fosca amb el ventre blau cobalt. Habita els paratges perifèrics pedregosos de les illes grans, acostant-se també a habitatges humans, murs i escombreres. En illots propers pobla els penyals sense vegetació.

Foto de fons: Illa Murada, Eivissa. Manel Royo

La Costa Eivissenca

LA COSTA EIVISSENCA

Si ens fixam amb les zones d'Eivissa incloses a la Xarxa Natura 2000, direm que els illots són els protagonistes de l'illa en comparació amb les seves veïnes. Efectivament, el litoral es troba envoltat d'illots de morfologies diverses que juguen un paper molt important per a les aus marines i rapaces, i també són santuaris botànics. El litoral purament d'Eivissa està format quasi en la seva totalitat per penya-segats i platges holocenes intercalades a la sortida dels torrents.

Sense comptar ses Salines, de les quals parlarem juntament amb Formentera, Eivissa té 14 espais Natura 2000 litorals, dels quals 9 són LIC i 4 LIC i ZEPA.

El fons marí arenós d'Eivissa és extens, cosa que permet el desenvolupament de **praderies de posidònia** a bona part del litoral. Aquest hàbitat té multitud d'espècies associades, per exemple els peixos *Didogobius splechnai* (endèmic), l'escorvall, els tords, la raor, el cavallet de mar i el cap-roig. Aquests peixos es troben al Llibre Vermell dels Peixos de les Balears (<http://dgcapea.caib.es/pe/001a.htm>). També s'ha de destacar la presència important del **doll mular** i **torluga babaua**.

Com dèiem anteriorment, els illots tenen una especial rellevància a Eivissa des d'un punt de vista ecològic i paisatgístic. Possiblement el més espectacular sigui Es Vedrà, a la costa oest enfront de Cala d'Hort, amb una forma piramidal de gran altura. Juntament amb Es Vendranell i els Illots de Ponent (Conillera, Espartar, Bosc, Na Plana, Na Bosc i Na Gorra), formen una reserva natural. Altres illots importants són Ses Margalides, Tagomago, Santa Eulària, Rodona i es Canà. Les condicions ecològiques als illots són molt severes a causa del vent salí del mar, tot i així hi trobam hàbitats molt ben representats, com els **penya-segats amb violetes de mar** i les **brolles heliòfiles mediterrànies**. A més, les condicions d'aïllament han donat lloc a un endemisme molt pronunciat; això és clarament patent amb la **sargantana de les Pitiuses**, que presenta una subespècie pràcticament en cada illot, i també a les plantes. Les aus marines i rapaces troben als illots condicions molt propícies per reproduir-se, i per això esdevenen fonamentals per a espècies tan importants com el **falco marí**, la **pardala balear**, el **corb marí** i la **gavina d'Audouin**. L'estat de conservació d'aquests ecosistemes és força bo tot i qui hi ha estadis de degradació a causa de poblacions de rates i conills en alguns casos, i també a l'afluència del turisme en estiu.

Pel que fa a altres espais naturals importants, hem de citar el Parc Natural de Cala d'Hort, cap Llentrisca i sa Talaia, declarat en 2002, a l'oest de l'illa. A més dels valors naturals semblants als illots de la seva proximitat, la zona comptava també amb un patrimoni ben interessant, amb les restes arqueològiques de l'establiment punícoromà de ses Païsses de Cala d'Hort o la torre des Savinar, entre altres.

D'altra banda, es Amunts d'Eivissa és l'espai protegit més extens de l'illa. És una zona muntanyosa i escarpada de la franja nord-est, des del Cap Nunó de Sant Antoni fins al municipi de Sant Joan. Comprèn una zona litoral de penya-segats abruptes amb cales i abrics intercalats, i un àrea de muntanyes calcàries interior. Tota la zona litoral és rica en endemismes botànics, mentre que les muntanyes interiors estan cobertes de pinars, savines i un sotabosc molt ric on abunda el romaní, el palmer i l'arbocer.

Així, a banda dels hàbitats ja esmentats, el més estès és el de **brolles termomediterrànies i pre-estèpiques**. També destaquen puntualment les **dunes amb gespes del Brachypodietalia** i les **brolles arborescents de ginevre i savina**.

Les espècies d'interès comunitari a Eivissa són importants: la **sibtòrpia** *Silene hifacensis*, la **ravenissa** *Diplotaxis ibicensis* i el **ginestell eivissenc**, la **lletrera** *Euphorbia margalidiana*, *Petalophyllum raifsii*, i *Allium grosii*.

Sibtòrpia (*Silene hifacensis*)
Marià Mari

Ginestell eivissenc (*Genista dorycnifolia*)
Herbari virtual, UIB

Illots d'es Vedrà i es Vendranell
Marià Mari

Cala es Portitxol, a Es Amunts d'Eivissa
MMA

Tord (*Labrus merula*)

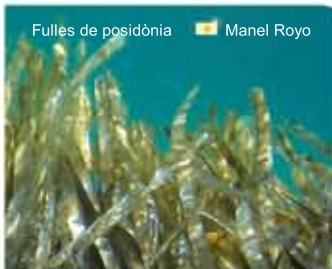
Finalment, vos recomanem que visiteu la web del GEN-GOB Eivissa (www.gengob.org) on trobareu més informació sobre la riquesa natural de l'illa, per exemple a la publicació "Es Amunts: vida, cultura i paisatge".

Ses Salines i Formentera

Formentera s'autoproclama com l'últim paradís del mediterrani, i atesos a la importància de Natura 2000 en aquesta illa, li haurem de donar la raó. Tota la zona marina que envolta l'illa és part d'aquesta xarxa i compta amb importants espais terrestres. I la joia dins la joia, sense dubte són Ses Salines d'Eivissa i Formentera.

El Parc Natural de Ses Salines d'Eivissa i Formentera és un dels espais naturals més importants de les Balears, que comprèn una part marina molt extensa, més de 13.000 ha (Reserva Marina dels Freus d'Eivissa i Formentera). Pel que fa a la part terrestre, comprèn el vèrtex sud d'Eivissa, el nord de Formentera i els illots que separen les dues illes. L'interès i atractiu paisatgístic del lloc és molt elevat tant per abastar àmplies superfícies en un perfecte estat de conservació com per intercalar una gran diversitat d'ambients: costes en penya-segats, illots, platges, dunes, ambients de vegetació mediterrània, salines i llacunes litorals. Aquesta combinació dona lloc a un paisatge litoral mediterrani de gran bellesa i originalitat, on conviuen comunitats vegetals i animals endèmiques en un ecosistema ric on la sal pren un valor dominant. Aquesta diversitat queda patent en la representació de 18 hàbitats d'interès comunitari, d'entre els quals cal destacar les **praderies de posidònia** i les **llacunes costaneres**. Una dada curiosa, a Formentera hi ha l'organisme viu més gran del món, una planta de posidònia de 8 km de longitud i més de 100.000 anys! Aquesta pradera va ser declarada per UNESCO patrimoni de la Humanitat.

Fulles de posidònia 🇪🇸 Manel Royo

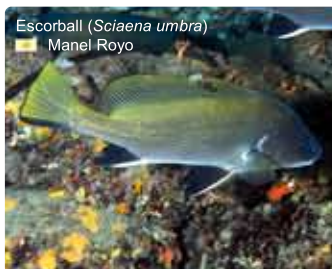
Illà d'Espalmador 🇪🇸 MMA

Viret petit (*Puffinus mauretanicus*) 🇪🇸 Jofre Ferrer

Salines d'Eivissa 🇪🇸 Matthias Prinke

Escorboll (*Sciaena umbra*) 🇪🇸 Manel Royo

Sard (*Diplodus vulgaris*) 🇪🇸 Manel Royo

Referent a la biodiversitat, s'han de destacar les poblacions importants de **doñ mular** i **tortuga babaua**. Les aus tornen a ser les protagonistes amb 41 espècies d'interès comunitari. Entre les nidificants destaquen, per la seva importància o pel volum de les seves poblacions les següents aus marines: **viret petit**, **viret gros**, **noneta**, **gavina roja** i **corb marí**. Aquest lloc té una gran importància per a la migració i hivernada d'aus aquàtiques en general. En primer lloc destaca l'interès i importància de l'Estany Pudent de Formentera. Pel que fa als peixos, l'efecte reserva ha estat molt bo per espècies d'interès comercial com els escorbolls, els anfosos, els dèntols o els sards.

Als dos altres vèrtex de l'illa de Formentera trobam dues àrees ZEPA i LIC, la Mola i el Cap de Barbaria. Són plataformes calcàries amb una coberta vegetal important que formen **penya-segats amb saladines** molt importants per a la nidificació, sobretot per al **viret petit**, única au endèmica de les Balears. Els hàbitats més presents són les **broles arborecents de savines** i els **boscòs d'alzines**. També podem destacar pel seu caràcter prioritari les **estepes salines**, les **dunes amb savines** i les **deus petrificants amb formació de tuf**. Entre les espècies de fauna, destaquem la presència de **tortuga mora** a la Mola.

Formentera compta amb tres àrees marines catalogades com a LIC per les **praderies de posidònia**, el **doñ mular** i la **tortuga babaua**: de la platja de Tramuntana, de la platja del Migjorn i de la cala Saona. A més de la importància marina, aquestes platges d'aigües clares han donat fama internacional a l'illa més petita de les Balears, però molt gran

Foto de fons: Dunes amb savinar, a Formentera 🇪🇸 Marcial Bardolet

La gestió dels espais Natura 2000

La gestió dels espais Natura 2000, integrada amb la del conjunt del sistema d'àrees protegides de les Illes Balears, es desplega mitjançant un conjunt de mesures i instruments que garanteixen l'assoliment dels objectius establerts.

El marc general d'aplicació per a la gestió i l'aprofitament dels recursos naturals als espais de la xarxa Natura 2000 es determina a la Directiva 92/43, d'hàbitats. En una segona fase, aquesta gestió s'ha de concretar mitjançant plans especials o altres instruments de planificació (per alguns espais o espècies ja existeixen). La directiva defineix 4 eixos bàsics de gestió:

1. El manteniment en un estat de conservació favorable dels hàbitats i de les espècies d'interès comunitari objectius de conservació.
2. Les mesures que s'adoptin tendran en compte les exigències econòmiques, socials i culturals, així com les particularitats regionals i locals.
3. L'avaluació de les repercussions ambientals de qualsevol pla o projecte que pugui afectar la conservació favorable dels espais.
4. L'impuls dels mecanismes de participació pública en tots els processos de planificació, avaluació i gestió.

En la gestió i proposta d'espais a formar part de la Xarxa Natura 2000, intervenen l'administració de l'Estat (Ministeri de Medi Ambient) i l'autonòmica. Des del Ministeri, la unitat que ha desenvolupat les tasques relacionades amb Natura 2000 ha estat la Direcció General de Conservació de la Naturalesa. En el cas de les Illes Balears, han estat la Direcció General de Biodiversitat de la Conselleria de Medi Ambient.

ALGUNES DIRECTRIUS ESPECÍFIQUES PER ALS ESPAIS MARINS I LITORALS

En general, es considera incompatible qualsevol actuació que afecti de forma apreciable els hàbitats de conservació prioritària: alguers de posidònia, les llacunes costaneres, estepes salines mediterrànies, dunes litorals amb ginebró, basses temporals, zones subestèpiques de gramínies i anuals de Thero-Brachypodietae, etc.

El Govern de les Illes Balears ha elaborat i aprovat els Plans de Gestió dels LICs marins per tal de protegir el fons marí, especialment les praderes de posidònia. Aquests plans estableixen la regulació de determinades activitats:

- Es prohibeix l'extracció d'àrids, d'arena i altres sediments
- El trànsit marí queda regulat quant a zones i velocitat, d'acord amb les zones de bany.
- La pesca d'arrossegament i d'encerclament queda absolutament prohibida a tot l'àmbit del LIC
- Es prohibeix qualsevol tipus d'activitat d'aqüicultura, cultius marins o similars.
- Per a la protecció d'espècies, s'estableixen períodes de veda i talles mínimes; algunes espècies com la nacra són objecte de mesures d'especial vigilància per evitar la seva extracció.
- El busseig està permès però amb algunes normes, com ara no dur instruments per a la pesca o extracció d'espècies marines.
- S'han creat zones de fondeig regulat amb la instal·lació de punts de fondeig de baix impacte ecològic per tal que els sistemes d'ancoratge no perjudiquin la posidònia. S'han establert tres tipus de zonificació:
 - 1) Àrees de fondeig lliure condicionat: en elles el patró podrà fondejar sense altra limitació que l'establerta pel nombre màxim d'embarcacions permeses, i el fondeig adequat a les bones pràctiques de fondeig (no fondejar sobre àrees de posidònia a fi d'evitar al màxim l'efecte de l'àncora sobre la praderia).
 - 2) Àrees de fondeig regulat amb boies: en elles el patró amarrarà l'embarcació a les boies habilitades a aquestes àrees i seguirà les indicacions de la normativa vigent. Per reservar-les, podeu trucar al 902 422 425 o a la web www.balearslifeposidonia.eu
 - 3) Àrees de fondeig restringit: praderies de posidònia importants on tan sols es pot fondejar a fons d'arena.

DECÀLEG DE L'AMIC I AMIGA NATURA 2000

1 Molts d'aquests paratges gaudeixen, a més de la designació d'espai Natura 2000, d'altres figures de protecció que especifiquen normes particulars. Segueix aquestes normes que trobaràs en panells explicatius als espais.

2 Hi ha zones que tenen centres d'informació de l'espai natural on podreu trobar més informació sobre els valors ambientals i normes de comportament.

3 Respecteu la fauna i la flora. No trepitgeu les plantes i no molesteu els animals amb sorolls.

4 Per veure ocells, cal portar prismàtics i una vestimenta camuflada amb el medi. També és aconsellable dur un repel·lent de mosquits.

5 Procureu generar el mínim de residus i utilitzeu les paperers o contenidors o emporteu-vos la brossa que genereu.

No col·lecteu espècies animals o vegetals, ni vives ni mortes. Tampoc deveu emportar-vos minerals, roques o fòssils.

Les activitats de caça, si estan permeses, estan regulades. Seguiu les normes específiques de cada lloc.

L'activitat de pesca pot estar prohibida o regulada. Seguiu les normes específiques de cada lloc.

Algunes visites i activitats recreatives, l'ancoratge, la circulació d'embarcacions i l'escafandisme poden ser objecte de regulació específica.

L'acampada només és permesa als llocs establerts amb aquesta finalitat.

LA CONSERVACIÓ DE LA NATURA DEPÈN DE TOTS, TAMBÉ DE TU

“Descobreix Natura 2000 des del Mar: Els espais naturals marins i litorals balears de la Xarxa Natura 2000”

és una publicació del Centre Mediterrani EUCC amb el finançament de la Fundació Privada Caixa Catalunya (Àrea de Territori i Paisatge)

Autors: Pedro Fernández Bautista, Carolina Pérez Valverde, Aina Mercader, Elena Arán Bernabeu i Ferenz Jacobs. 2009

www.eucc.net/medcentre :: med@eucc.net

CAIXA CATALUNYA
OBRA SOCIAL

Foto portada: Pradera de posidònia ✨ Manel Royo

Agraïments i col·laboracions

Ministerio de Medio Ambiente y Medio Rural y Marino :: Conselleria de Medi Ambient del Govern de les Illes Balears (Margalida Femenia i Marcial Bardolet) :: Consell Insular de Menorca (Irene Estaún i Agnès Canals) :: Oficina del Parc Nacional de l'Arxipèlag de Cabrera :: Oficina de Turisme del Port d'Andratx :: Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa (GOB) :: GEN-GOB Eivissa (Marià Marí) :: Manel Royo

